

DESERTIFICACIÓ I CANVI CLIMÀTIC

Una breu espera al vestíbul del CIDE (Centre d'Investigacions sobre Desertificació), centre mixt de la Universitat de València i el Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), és suficient perquè Patricio García-Fayos, director del centre, em convida amablement a passar al despatx on farem «La Conversa». A la porta ens esperen Juan Sánchez, catedràtic d'edafologia de la Universitat de València, i José Luis Rubio, investigador del CSIC. Comencem parlant del canvi climàtic, ara que tanta gent opina sobre el tema, fins endinsar-nos en allò que és la seua especialitat: la desertificació. Dos conceptes que, com veurem, estan relacionats.

Què és el canvi climàtic?

PATRICIO GARCÍA-FAYOS: Es tracta de l'oscil·lació o canvi de paràmetres del clima que afecta els éssers vius de la Terra i que es produirà en un futur, segons les opinions d'un gran grup de científics, a partir d'uns models i de les dades de les emissions.

JUAN SÁNCHEZ: Una puntualització que hem de fer és que, malgrat que tots som conscients que si continuem amb les emissions actuals hi haurà conseqüències importants a escala global, hi ha moltes objeccions en l'aspecte regional.

JOSÉ LUIS RUBIO: Jo crec que aquest és un canvi diferent. És la primera vegada que, a la Terra, el canvi es produeix com a conseqüència de les actuacions humanes. La humanitat té capacitat d'afectar el funcionament de la Terra i els seus sistemes de regulació climàtica. D'ací la seua transcendència.

És inevitable, ara mateix, aquest canvi que estem produint?

J. L. RUBIO: Hi ha alguns gasos que hem emès i que estaran a l'atmosfera durant milers d'anys. Podríem aplicar ara mateix el protocol de Kyoto de manera estricta però encara hi hauria una inèrcia de tot el que ja hem fet. De totes maneres, per descomptat que és evitable.

J. SÁNCHEZ: El problema pel que fa al canvi climàtic és determinar quins seran els impactes previsibles. Un amic de l'Institut Nacional de Meteorologia utilitza l'expressió

«estem a punt de caure per una escala». És a dir, el fet que continuem amb les emissions i no actuem per paralles suposa que estem encerant aquesta escala i, per tant, que el colp serà major. Ara bé, la caiguda per l'escala pot significar que et trenques el cap, et faces una luxació o no et passe absolutament res. De tota manera, el resultat més probable és que l'impacte siga d'una dimensió considerable.

Pensen vostès que la presència del problema del canvi climàtic a l'agenda política és una moda passatgera o els dirigents són vertaderament conscients del problema?

P. GARCÍA-FAYOS: Jo crec que n'estan prenent consciència perquè els signes són evidents.

J. SÁNCHEZ: Si té alguna cosa bona el canvi climàtic és que és un dels problemes ambientals que té cabuda a l'agenda política. Altres temes com la biodiversitat o la desertificació mateixa no desperten un compromís entre els polítics a escala nacional. No obstant això, el canvi climàtic ha passat a ser el problema ambiental per excel·lència perquè és el que realment té repercussions econòmiques importantíssimes. I un polític no pot quedar-se'n al

marge.

Amb tot hi ha qui està obstinat a desacreditar el canvi climàtic. Tots hem sentit la famosa frase de Mariano Rajoy, que va afirmar que un cosí seu científic li havia dit que com podem

saber el temps que farà d'ací 300 anys si no podem saber el que farà a Sevilla l'endemà. Què opinen d'aquesta justificació?

J. L. RUBIO: Crec que en tots els temes científics hi ha controvèrsia, però precisament aquest és un dels que més unanimitat presenta. Hi ha qui diu que no creure en el canvi climàtic és com quan fa molts anys hi havia qui creia que la Terra era plana. Hi ha unes bases científiques innegables.

P. GARCÍA-FAYOS: La frase de Rajoy pertany a un context d'assetjament i enderrocament polític en què hauria pogut dir qualsevol bestiesa. A ell li feia igual el contingut científic que hi haguera darrere, i pense que no sabia ben bé on s'endinsava...

**«AMB LA DESERTIFICACIÓ
PASSA EL MATEIX QUE AMB
EL CANVI CLIMÀTIC.
LA GENT NO S'ALARMA FINS
QUE NO HO PATEIX»**

(PATRICIO GARCÍA-FAYOS)

© Alex M. Orts

© Alex M. Orts

J. SÁNCHEZ: Quan es parla amb la premsa s'ha d'anar amb molt de compte, qualsevol declaració pot ser treta de context. Però és evident que va ser desafortunat.

Parlem ara del seu treball al CIDE, relacionat en certa mesura amb aquest canvi. Com definirien a un ciutadà del carrer què és la desertificació?

J. SÁNCHEZ: És com fabricar les condicions de desert, de mínima productivitat, en zones que en principi no són àrides.

Al seu parer, la gent es pren més a la lleugera la desertificació que altres fenòmens i no li dóna la importància que realment té?

P. GARCÍA-FAYOS: Jo crec que no li dóna importància, que passa el mateix que amb el canvi climàtic. La gent no s'alarma fins que no ho pateix.

J. L. RUBIO: Personalment pense que no es percep adequadament. Altres temes ambientals són molt immediats: si l'aire es contamina afectarà la respiració, si l'aigua es contamina no podrem beure... Els processos de degradació del sòl, en canvi, són més lents i no tan espectaculars. La societat no aprecia el problema perquè el visualitza com alguna cosa llunyana. Això impedeix que s'adopten les mesures i que la gent s'adone que si no hi ha sòl no hi ha res.

D'esquerra a dreta, Juan Sánchez, catedràtic d'edafologia de la Universitat de València; Patricio García-Fayos, director del CIDE, i José Luis Rubio, investigador del CSIC.

Llavors com es pot transmetre a una persona la importància de conservar el sòl?

J. L. RUBIO: És un tema molt difícil. El sòl és massa quotidià, no es percep la importància que té. Pense que hauríem d'incidir en els nivells educatius inicials.

J. SÁNCHEZ: El problema, també, és que calculem el valor del sòl en funció del preu de mercat del seu producte i no pel seu propi valor. El sòl del litoral valencià és comparable a qualsevol sòl del món des del punt de vista productiu.

P. GARCÍA-FAYOS: I la veritat és que una gran part ha quedat davall l'asfalt.

J. L. RUBIO: Pecant un poc d'optimista, jo crec que el tema del sòl, en un futur no precisament immediat, anirà prenent importància. Es valorarà el seu paper no solament

com a productor d'aliments sinó també la seua contribució a la regulació del canvi climàtic, ja que absorbeix una gran quantitat de CO₂. És un reciclador. Totes les restes vegetals es converteixen en humus i van a parar en forma de carboni orgànic al sòl. Aquí pot quedar el carboni emmagatzemat durant milions d'anys si el conservem correctament. Per tant si conserves el sòl també lluites contra el canvi climàtic, ja que aquest CO₂ no només està retingut sinó que a més augmenta la fertilitat.

«NO CREURE EN EL CANVI CLIMÀTIC ÉS COM QUAN FA MOLTS ANYS HI HAVIA QUI CREIA QUE LA TERRA ERA PLANA. HI HA UNES BASES CIENTÍFIQUES INNEGABLES»

(JOSÉ LUIS RUBIO)

Acaba de dir que una bona conservació del sòl ajudaria a alentir el canvi climàtic. Al mateix temps diu que el canvi climàtic influeix en la desertificació. Què hi ha primer, l'ou o la gallina?

J. L. RUBIO: El canvi climàtic a la Mediterrània té com a principal efecte la desertificació. Però l'efecte contrari també es produeix! Per canvis en l'albedo i el tipus de radiacions, un sòl obscur dóna lloc a majors precipitacions, mentre que un sòl amb un to grisenc, com el de la zona d'Alacant, dificulta les precipitacions. Les zones desertificades poden incrementar els factors del canvi climàtic. A més, si tu lluites contra la desertificació fas que aquest sistema capte grans quantitats de CO₂ que anirien a parar a l'atmosfera.

P. GARCÍA-FAYOS: És per això que podem considerar que hi ha una relació molt estreta entre canvi climàtic i desertificació.

ÀLEX M. ORTS

Estudiant de Periodisme, Universitat de València